

IN BERAAD

INFORMATIE VANUIT DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD VOOR SCHOLEN EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

In de Vlaamse Onderwijsraad overleggen vertegenwoordigers uit het hele onderwijs-landschap en van de sociaal-economische en sociaal-culturele organisaties over het onderwijs- en vormingsbeleid. Op basis daarvan geeft de Vlor adviezen aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs en vorming en aan het Vlaams Parlement.

Hoe kunnen we meer mensen motiveren om een sterke leraar te worden — én te blijven — binnen een maatschappij die de leraar ook naar waarde schat? Het is een vraag die niet alleen het onderwijsveld bezighoudt; de discussie over het lerarentekort woedt ook stevig in het maatschappelijke debat. Vanuit een bezorgdheid om het groeiende lerarentekort en kwaliteitsvol onderwijs startte de Vlor in 2019 het driejarig project 'De leraar op school en in de samenleving', aangestuurd door een lerarenpanel. Verder bouwend op o.m. een brede bevraging over het lerarenberoep via een online ideeënplatform (voorjaar 2021) formuleerde het lerarenpanel vijf bouwstenen die het lerarenberoep uniek maken:

september
2022

5 bouwstenen VAN HET LERARENBEROEP

1

Deskundigheid

Leraren zijn experts en willen aan zichzelf werken om te blijven groeien. Leraarschap steunt op veelzijdige deskundigheid en betekent de kunst verstaan om in concrete, gevarieerde en vaak onvoorspelbare situaties steeds opnieuw gepaste antwoorden te vinden en beslissingen te nemen.

2

Een hart voor kinderen en jongeren

Leraarschap komt ten volle tot zijn recht waar leraren een goed contact opbouwen met hun leerlingen en blijven geloven in de mogelijkheden van jonge mensen. Leraren willen kinderen en jongeren boven zichzelf laten uitstijgen en hen helpen hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Daarin maken leraren het verschil.

3

Verbinding

De leraar wil leerlingen, leraren, ouders en samenleving verbinden om samen school te maken. Leraarschap komt ten volle tot zijn recht waar leraren, samen met het schoolteam en andere betrokken partners gedeelde uitdagingen opoporen en aanpakken.

4

Autonomie

Leraarschap komt ten volle tot zijn recht waar leraren eigenaarschap opnemen, vrijheid krijgen en samen met hun collega's verantwoordelijkheid durven delen.

5

Engagement

Leraarschap komt ten volle tot zijn recht waar en wanneer leraren hun passie en betrokkenheid op de wereld delen met een nieuwe generatie. Ook daarin maken leraren het verschil.

→ Vervolg van p1

Geef de bouwstenen van het lerarenberoep een plek op je school!

Begin oktober ontvangen alle scholen per post een poster met vijf bouwstenen van het lerarenberoep. Geef de poster een zichtbare plek in de lerarenkamer en laat de bouwstenen los op je collega's... om te inspireren, discussiëren, exploreren, animeren....

- Graag nog een extra poster? Vraag hem aan via www.vlor.be/bouwstenenleraar.

Het lerarenberoep in het overleg van de Vlor

Het lerarentekort vormt een groot probleem voor de organisatie van de scholen en kwaliteitsvol onderwijs. Er is dringend nood aan het loopbaanpact dat in het regeerakkoord werd aangekondigd. In verschillende adviezen van de Vlor wordt al langer het belang van de leraar en het lerarenteam aangestipt en dat telkens vanuit het perspectief van alle actoren binnen onderwijs. We nemen daarbij een brede insteek, waarbij personeelsaangelegenheden in strikte zin, zoals arbeidsvoorwaarden en statuut, voorbehouden zijn voor het overleg buiten de Vlor. Ook het nijpende lerarentekort is een rode draad. De Vlor dringt bij de minister aan om voorrang te geven aan het beleid rond de onderwijsprofessional. Het project 'De leraar op school en in de samenleving' bracht het thema aan de tafel van de Vlor via een vernieuwend participatief traject. Het resultaat van dat project is te vinden www.vlor.be/deleraar.

Vlor meer betrekken in beleidsproces eindtermen

Op het einde van het vorige schooljaar vernieuwde het Grondwettelijk Hof het decreet van 12 februari 2021 betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. Naar aanleiding daarvan bezorgde de Vlor een brief aan minister Weyts waarin hij vraagt om de Vlor sterker te benutten in het verdere beleidsproces. Voor het onderbouwen van zijn arrest verwees het hof verschillende keren naar de Vlor-adviezen. Breed draagvlak geven aan het ontwikkelen van de eindtermen was in 1991 bovendien een grondreden om de Vlor op te richten. Het arrest ondersteunt de vraag naar een blijvende erkenning voor die kernopdracht.

foto: Robert Collins

Geen draagvlak bij onderwijspartners voor andere indeling schooljaar

Vanaf dit schooljaar worden de schoolvakanties in de Franse Gemeenschap anders ingedeeld, met onder meer een kortere zomervakantie en een langere herfst- en krokusvakantie. In het vorige schooljaar boog de Vlor zich uitgebreid over de vraag of er in het Vlaamse onderwijsveld draagvlak is voor een gelijkaardige herindeling van het schooljaar.

Breed perspectief

De Vlor bekeek die vraag vanuit pedagogisch en onderwijskundig perspectief, maar onderzocht ook de impact van een herindeling op andere groepen in de samenleving zoals de vakantieopvang, het jeugdwerk en de studenten. Ter voorbereiding van het advies hebben alle ledenorganisaties hun achterban bevroegd: de scholieren, ouders, leraren, schoolbesturen.... Hun antwoorden werden meegebracht naar het debat in de Vlor, dat verder werd aangescherpt met onderzoek en informatie vanuit de Franse Gemeenschap.

Geen algemeen draagvlak, wel prioriteiten vanuit onderwijsveld

Het resultaat van die brede consultatie geeft een rijk en genuanceerd beeld op de kwestie. Bij de onderwijspartners blijkt er geen algemeen draagvlak te zijn voor een andere indeling van het schooljaar. Maar daar stopt het advies niet. Vanuit de grondige bespreking van de problematiek ving de Vlor ook belangrijke en interessante signalen op vanuit het onderwijsveld en andere betrokkenen. Die zijn in het advies vertaald naar drie aanbevelingen voor het beleid:

- Neem geen overhaaste beslissingen, en monitor goed wat er gebeurt in het Franstalig onderwijs;
 - Maak werk van een globale aanpak van kansarmoede, om de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen te garanderen, zowel tijdens de schooltijd als tijdens de vakanties;
 - Voer het debat over welzijn in het onderwijs.
- Lees het advies (23/06/2022) op www.vlor.be/adviezen

Nieuwe algemeen secretaris Vlor

Op het colloquium nam de Vlor uitgebreid afscheid van **Mia Douterlungne**, die gedurende 17 jaar aan het hoofd stond van het Vlor-secretariaat. Zij wordt vanaf 1 oktober 2022 opgevolgd door **Leen Van Heurck**. Van Heurck (1971) was eerder aan de slag als adviseur bij gedeputeerde Kathleen Helsens in de provincie Antwerpen. Voordien werkte ze bij de Koning Boudewijnstichting en bij voormalig onderwijsminister Hilde Crevits. Haar loopbaan startte ze bij de Vrije Centra voor Leerlingenbegeleiding (VCLB).

Mia Douterlungnes afscheid van de Vlor ging niet onopgemerkt voorbij. Op het colloquium 'Onderwijskwaliteit op tafel', met een terug- en vooruitblik naar enkele kernthema's van het onderwijsbeleid, werd ook teruggekeken naar de loopbaan van Mia en naar haar verdiensten voor de Vlor en het onderwijsbeleid. Mia Douterlungne ging volop voor onderwijsparticipatie en had daarbij het grootste respect voor representativiteit door de inbreng van alle onderwijspartners: klein en groot.

foto's: Piet De Craecker

Blijvende bezorgdheden over aanpak instroom en studie-efficiëntie in het hoger onderwijs

Studenten doen er steeds langer over om een diploma hoger onderwijs te behalen en haken nog al te vaak onderweg af. Via een voorontwerp van decreet stelde de Vlaamse regering eind 2021 daarom enkele maatregelen voor om de instroom en de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs te optimaliseren. Eind maart 2022 voegde zij nog de aanpassing toe van het 'jokerkrediet'. Dat bepaalt dat wanneer verloren leerkrediet wordt teruggegeven aan de student na een beslissing van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, die studiepunten ook worden toegevoegd aan het jokerkrediet voor de studietoelage.

De Vlor vindt dat een goede maatregel. De coronacrisis leerde immers dat studenten zich in bijzondere omstandigheden kunnen bevinden, waarbij ze geen (of een lagere) studietoelage ontvangen doordat hun jokerkrediet al volledig is opgebruikt en dat terwijl de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen besliste om hen verloren leerkrediet terug te geven.

Maar de raad vindt het wel een gemiste kans dat zijn fundamentele bezorgdheden die hij al eerder formuleerde over de maatregelen, niet werden meegenomen: de bezorgdheden rond de onnodige uniformisering, de haalbaarheid van de timing, de onduidelijkheid van de onderliggende strategische doelen en beleidskeuzes, het drempelverhogend effect van de maatregelen, de financiële, personele en organisatorische implicaties, en de betrokkenheid van alle onderwijspartners.

- Lees het advies (28/04/2022) op www.vlor.be/adviezen

Onderwijskwaliteit op tafel

Naar aanleiding van de pensioenviering van Mia Douterlungne kregen de leden van de Vlor terug en vooruit naar enkele kernthema's van het onderwijsbeleid. In verschillende themasessies gingen de deelnemers in dialoog over een thema rond onderwijskwaliteit:

- Sociale rechtvaardigheid in onderwijs: nood aan een boost?
- Wat is de beste strategie om te onderwijzen?
- Bereidt onderwijs goed genoeg voor op de arbeidsmarkt?
- Mentaal welzijn mee in het vizier van onderwijs

De sessies werden telkens voorafgegaan door een interessant helikopterzicht op het thema doorheen de jaren vanuit de Vlor en door een inleidende keynote van respectievelijk Ides Nicaise, Jan Elen, Fons Leroy en Hilde Colpin.

- De presentaties van de sprekers vindt u op www.vlor.be/onderwijskwaliteit-op-tafel

Emancipatie van elke lerende door de leer- en loopbaanrekening

Met de visienota 'Naar een leer- en loopbaanrekening in Vlaanderen' (25 maart 2022) zet de Vlaamse regering een groeipad uiteen voor de stapsgewijze uitwerking van de leer- en loopbaanrekening (LLR) in Vlaanderen. De LLR moet in beeld brengen op welke incentives elke burger een beroep kan doen om zijn competenties te versterken en/of loopbaan te (her)oriënteren.

De Vlor steunt de doelstellingen van de LLR: opleidings- en loopbaanincentives overzichtelijker en eenvoudiger maken, financiële en tijdgebonden drempels voor opleiding wegwerken en opleidingsrechten beter overdraagbaar maken. Ze kunnen het eigenaarschap van het individu over zijn leerloopbaan versterken en zo de emancipatie van ondervertegenwoordigde en meer kwetsbare doelgroepen stimuleren.

De Vlor pleit wel voor een brede visie op opleidingsincentives. Zo moet de focus niet alleen liggen op arbeidsmarktgericht leren, maar ook op levensbreed leren. De Vlor vraagt ook om de participatie van kwetsbare doelgroepen prioritair op te nemen in de uitwerking van de LLR.

- Lees het advies (28/04/2022) op www.vlor.be/adviezen

foto: Luke Porter

Lees verder op p4 →

Eenvoudigere premies werkpleklers

De Vlaamse regering wil de incentives voor werkpleklers binnen een kwalificerende opleiding optimaliseren en vereenvoudigen. Daarvoor worden de bestaande incentives voor werkpleklers opgeheven en vervangen door twee nieuwe premies: een voor ondernemingen en een voor leerlingen.

De Vlor staat achter die vereenvoudiging. Op die manier verlaagt de drempel om gebruik te maken van de incentives voor werkpleklers. Ook het schrappen van het leeftijds criterium en de uitbreiding van de premies naar eenmanszaken is een goede zaak. In het kader van gelijke onderwijskansen vraagt de Vlor wel om de premies ook te voorzien voor de opleidingen in het buitengewoon en volwassenenonderwijs en om af te stemmen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

• Lees het advies (23/06/2022) op www.vlor.be/adviezen

Nieuwe onderwijskwalificaties secundair onderwijs

Op vraag van AHOVOKS gaf de Vlor advies over voorstellen voor nieuwe en geactualiseerde onderwijskwalificaties en structuuronderdelen voor het secundair onderwijs.

Dierenverzorgingstechnieken

Op 12 mei gaf de raad zijn gunstig advies voor een nieuwe onderwijskwalificatie Dierenverzorgingstechnieken (derde graad dubbele finaliteit tso) en voor een actualisering van de onderwijskwalificatie Dierenzorg (derde graad arbeidsmarktfinaliteit bso), het structuuronderdeel Plant-, Dier- en Milieutechnieken (tweede graad dubbele finali-

teit tso) en het structuuronderdeel Plant, Dier en Milieu (tweede graad arbeidsmarktfinaliteit bso). De nieuwe richting Dierenverzorgingstechnieken komt immers tegemoet aan actuele evoluties in de dierensector, die zich vertalen in verschillende leerlingenprofielen met een eigen opleidingsbehoefte. Het is in het belang van leerlingen met interesse voor dierenwelzijn en -verzorging dat zij een opleiding kunnen kiezen die daarbij aansluit in de dubbele finaliteit. De Vlaamse regering besliste om de nieuwe onderwijskwalificatie te erkennen.

Printmediatechnieken

De Vlor gaf ook een positief advies voor de nieuwe onderwijskwalificatie Printmediatechnieken (derde graad dubbele finaliteit tso) en voor de actualisering van het structuuronderdeel Grafische Technieken (tweede graad dubbele finaliteit tso). De raad erkent daarmee de nood aan hoger opgeleide profielen in de sector en ziet ook voldoende potentiële instroom van leerlingen, die bovendien via de dubbele finaliteit de mogelijkheid hebben om door te stromen naar hoger onderwijs. Dat gunstig advies geldt niet voor de actualisering van de arbeidsmarktgerichte pendant Printmedia. Die actualisering is volgens de Vlor om diverse redenen niet nodig en wenselijk. De Vlaamse regering besliste om de nieuwe onderwijskwalificatie niet te erkennen en dus komen er ook geen aanpassingen aan andere structuuronderdelen.

Freinetpedagogie

De Vlor gaf een gunstig advies over het voorstel van nieuwe onderwijskwalificatie Freinetpedagogie. Dat is een logisch vervolg op de studierichting Freinetpedagogie in de tweede graad, waar de Vlor zich al eerder achter schaarde. Het biedt studiecontinuïteit aan leerlingen uit de tweede graad Freinetpedagogie, maar staat ook open voor leerlingen uit andere richtingen van de tweede graad doorstroomfinaliteit aso. Het gaat om een brede studierichting. Leerlingen hoeven nog geen allesbepalende studiekeuze te maken.

Voor de Vlor is Freinetonderwijs meer dan een pedagogisch-didactische aanpak. Het is een totaalvisie op onderwijs, waarbij het wat (inhoud), het hoe (aanpak), het waartoe (doelen) en het waarom (mens- en maatschappijbeeld) onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Bovendien is er is een groeiende vraag naar een volledige en volwaardige freinetopleiding. De actieve en passieve vrijheid van onderwijs legitimeren dan ook een apart structuuronderdeel Freinetpedagogie. De Vlaamse regering besliste om de nieuwe onderwijskwalificatie te erkennen.

• Lees de adviezen (12/05/2022 en 09/06/2022) op www.vlor.be/adviezen

Andere recent uitgebrachte adviezen

- Advies over de aanvragen voor bijkomende programmatie in het dko — schooljaar 2022-2023 (18/05/2022)
- Advies over het voorontwerp van programmadecreet bij de begrotingsaanpassing 2022 (12/05/2022)
- Een gegarandeerde basisfinanciering voor het hoger onderwijs. Advies n.a.v. de OESO-review 'Resourcing Higher Education in the Flemish Community of Belgium' (10/05/2022)
- Leerlingen screenen en certificeren op competenties in zorgopleidingen dbso (21/04/2022)

www.vlor.be/adviezen